

מסורת הש"ס

(א) שנת קז: [תוספתא פ"ג, (ב) שנת קז: ע"ט, (ג) שנת ק"א: ד] [נס וס"ג], (ס) [שנת קז: ק"ב: עירובין ס. ע"ז לז: א] (ז) וי"ע חו"ס שנת קז: ד"ה הלכה,

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והכ"א כפור למגדל ואזי לבית לגינה: (ו) חו"ס ד"ה כל הכא וכו' ושיעור גובה היה להם ככתלים: (ז) ד"ה ותנא וכו' הרד"סאות פטור וא"ס וכו' דלמר הם רשב"ג מחוסר יד:ה

מוסף רש"י

ביבירין של חיה ושל עופות. קרפפות מוקפין, אין צדין מהם ביום טוב. אלתא לאו נילוד ועומד קא חשיב ליה, ש"מ המניטין לניצר אין זו לידתו (שבת קז:). ואין נותנין לפגירה מזונות. כיון דהן מוקפין לא מלי למטרם עליהו (שם). הא ר' יהודה. היא דלחן דנין ר' יהודה היא, דמתניטין לא חשיב לה לידה עד שיניטין לבית (שם). הצד צפור. עד שהניטין, למגנן, משטיי"ר בלע"ז, חייב דוי היא לידתו, אבל אם הכניטו לבית אינו נילוד בך, שאלא לו דרך מלכות (שם קז:). וצבי לבית. ואזי נילוד משכניטין לניטו ועל צפניו, אבל אם הכניטו לגינה או לתער אין זו לידה (קז:). אלא עופות אעופות קשיא. דלא פין לר' יהודה פין לרנן כפור למגל קלמרי (שם). בביבר מקורה. לא נילוד (שם). בצפור דרור. ממני דקתי כפור לבית לא, כנפור דרור עסקינן, שדרכה לרור צבית כנשדה ומשמט מוות לחית (שם). השתא דאחית להבי. לאוקמינהו מתייוב כרננ (שם). שחריא. מרואה, שהא שוחה לתחא ביה (שם). עוקצי. שהשטת ביה (שם). ואידך. כל מי שאיט בן (שם). מכלל דפליגי. והא אוקמינא דרננן נמי צביצר קטן אמרי בן (שם). ונאי נפקא לך מביה. כל שכן כיון דלא פליגי עליה הלכתא כותיה (שם) פין חלוקין פין לא חלוקין הלכה כמותו (ע"ז לז:). אמרא גמור זמורתא תהא. אומר השמעה צמריה בעלמא בלא טריך (שם) בתמיה, אבי תלמידו של רב יוסף וקא"ל אמה תלמידו לומר הלכה כמותו ותהא כמר בעלמא, דלי אין חלוקין הלכה למה לי (ע"ז לב:).

רבינו חננאל

ביבירין של חיה ושל עופות ושל דגין אין צדין מהן ביו"ט כו', קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות. ומפרקינן לא קשיא מחיתין ר' יהודה היא, דתנן בפ' ר' אליעזר אומר כו', ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב, שי"מ דר' יהודה כל חיה שהיא בבית נגמרה צידתה, והמכניסה בבית שצד [חייב], אבל צד הצבי והכניטו לביבירין פטור, שאינה צידה. וכיון שלענין שבת פטור שאינו כצדור, אסור לצוד אותו ביו"ט מן הביבירין, לפיכך שנה בביתא אין צדין, כי הביבירין לר' יהודה כיצר חשובין. ומתניתין דקתני אבל צדין חיה מן הביבירין,

המחוסר לידה, שזריך ללודו: **גמ'** **הצד** **כפור**. מן החוק עד שהכניטו למגדל עד שקורין מישטיי"ר או הצד כצי מן החוק עד שהכניטו לבית בשבת: **חייב** דכיון דהכניס כפור למגדל ועל לפניו הרי הוא אחוז ועומד ונגמרה לידתו וכן כצי לבית ועל צפניו. אבל כפור שהכניס לבית ועל צפניו פטור שיואל לו דרך חלונות ואין כלן לידה או כצי שהכניטו מן החוק לציצר ועל לפניו אין זו לידה: **וחכמים אומרים כפור למגדל**. היא לידתו כאשר אמרת אבל כצי אין צריך עד שיכניטנו לבית דאף לגינה ולתער ולציצר הוי לידה ומתניתין דקמני דנין מן הביצירין כיוס טוב רננן היא דלמרי משנכנס לציצר הוא נלוד ועומד וצרייתא ר' יהודה: **אלא עופות קשיא**. דהא כולוהו מודו דאין לידתן אפילו לבית: **מקור**. שיש לו גג: **הגא**. דקמני גבי שבת כפור למגדל ולא לבית: **כנפור דרור**. שדעה צבית כנשדה שידועת להשמט בזויות הצית לכל צד ולכן נקראת דרור על שם דירה שדעה בכל מקום: **השפא דאסיס להכי**. דעופות אעופות לא קשו אהדדי ולא דחיקא לאוקומי מתני' בפלוגתא דתנאי מיה אחיה נמי לא מוקמא כתנאי אלא תרוייהו כרננן ומתניתין צביצר קטן וכן היא דשבת וצרייתא דקמני אין דנין צביצר גדול ויש לה להשמט. ורשב"ג אף צביצר קטן פליג אס י"ל הצא מלודה אי נמי לאו לאפלוגי אחא אלא לפרושי דלנקמן: **צדא שחיא**. צפעס אחת שהוא שוחה עליו לתפשו אותו לו להשמט ממנו: **עוקצי עוקצי**. זוויות: **דנפלי עולא דכפלי אהדי**. מרוב קטנו וקצרו: **הלכה מכלל דפליגי רננן** עליה למימר כל הביצירין שוין בתמיה והא אוקמינא צביצר קטן משום דנלוד ועומד: **מאי נפקא לך מינה**. אי אמיינא הלכה כ"ש דלי לא פליגי הלכתא היא: **אמר ליש גמרא גמור זמורתא חא**. משל שוטים הוא כמו זבון חזין תגרלא חקרי (ב"מ דף מ:). כך גמרא גמור אומר לתלמיד שוטה למוד הן אמת הן שבוש ויהא לך לומר וסרי: **הצא מלודה**. כלומר שזריך לנפש מחבולות לתפשו והיינו שיעורא דציצר גדול דלעיל ואידך ציצר קטן. ורצ אשי שעריניה לעיל בתערל שיעורא ורצ יוסף צהאי שיעורא: **הרד"סאות**. על שם מקומם וי"א ע"ש הורדוס והן הגדלים צבחים: **לכלוז**. סל שמקנינן בו כמו ככלוז מלא עוף (ירמיה ה). אווזין ותרנגולין באין לערב לכלוז ונח לתפשן שם הלכך הרי הן כנלודין ועומדים ומותר ללודן אפילו חוץ לכלוז: **יוני שובך** **ויוני עלייה**. יוני הצר הן ושטין ואוכלין בחוק: **בטפיהן צבירות גרס**.

כמין פכין נותנין בחומות הצירות והמגדלים לקנן שם עופות הצר: **ומוזנות** עלין. הלכך כצהמה הן וחשיצי מוזמן: **הני עצידי לרצוי**. יוני שובך עשויין להשמט ולצרוח מפני צני אדם: **לכלוזן קלמרינן דעצידי לרצוי**. פורחין עד קינן וצריך לעלות אחריהן וגם שם נשמטין ממנו ויורדין: **בתנאי' מוסרין** הן. צגמ' פריך מעשה לסמור: **אלא שאין ללזני הימנו**. שאני שונאי: **גמ'** **מעשה לספור**. בתמיה וכי דרך המדברים לומר דבר ומציאין מעשה אחריו להכחיש דבור הראשון: **ספק מוכן**. כלומר חזו שאמרנו לא יטול מהן מספק דהיינו ספק מוכן וספק מוקף ואסור ללוד דברי הכל היא אלא פלוגתא דרנן גמליאל ור' יהושע היא לקמן בשמעמין מיימין לה צברייתא: **דמטני לה**. להא דשמואל דלסר ספק מוכן: **אחא**. מאן דמתני אמתניתין אמר אין הלכה כר"ג דלא שייך למימר הלכה כר' יהושע משום דלא מני ליה לרד' יהושע בשמתניתין:

המחוסר צידה אסור ושאינו מחוסר צידה מותר: **גמ'** ורמיננהו ^(א) ביבירין של חיה ושל עופות אין צדין מהם ביום טוב ואין נותנין לפניהם מזונות קשיא חיה אחיה קשיא עופות אעופות בשלמא חיה אחיה לא קשיא הא ר' יהודה הא רבנן דתננ' ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב לבית הוא דמחייב אבל לביבירין לא וחכמים אומרים א"צפור למגדל וצבי ^(א) לגנה ולחצר ולביבירין אלא עופות אעופות קשיא וכי תימא הא נמי לא קשיא הא בביבר מקורה הא בביבר שאינו מקורה והא בית דכביבר מקורה דמי ובין לרבי יהודה ובין לרבנן צפור למגדל אין לבית לא אמר רבה בר רב הונא **י**הבא בצפור דרור עסקינן שאינה מקבלת מרות דתנא דבי ר' ישמעאל למה נקרא שמה צפור דרור שדרה בבית כבשדה השתא דאתית להכי חיה אחיה נמי לא קשיא הא בביבר קטן הא בביבר גדול היכי דמי ביבר קטן היכי דמי ביבר גדול אמר רב אשי **י**כל היבא דרהיט אבתרה ומטי לה בחד שחיא ביבר קטן ואידך ביבר גדול אי נמי כל היבא דאיבא עוקצי עוקצי ביבר גדול ואידך ביבר קטן אי נמי **י**כל היבא דנפלי טולא דכתלי אהדדי ביבר קטן ואידך ביבר גדול: **רשב"ג** אומר לא כל הביבירין שוין וכו': ^(א) אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה

כרבי שמעון בן גמליאל ^(א) אמר ליה אבבי הלכה מכלל דפליגי ^(א) אמר ליה ומאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא: זה הכלל כל המחוסר צידה וכו': היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל **י**כל שאומר הבא מצודה ונצודנו אמר ליה אבבי והא אווזין ותרנגולין שאומרים הבא מצודה ונצודנו ותנאי י'הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות פטור אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב והללו אין באין לכלובן לערב והרי יוני שובך ויוני עלייה דבאין לכלובן לערב ותנאי הצד יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו בטפחין בבירות חייב אלא אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב ומוזנותן עליך והללו באין לכלובן לערב ואין מוזנותן עליך רב מרי אמר הני עבידי לרבווי והני לא עבידי לרבווי כוליהו נמי עבידי לרבווי לכלובן קאמרינן דעבידי לרבווי: **בתנאי'** ימצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני **י**ספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג ואיבא דמתני לה אהא דתנאי ספק מוכן ר"ג מתיר ורבי יהושע אוסר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע ואיבא דמתני לה אהא דתנאי שוחטין

אין צדין פרק שלישי ביצה

כר.

כ"ל **היבא דנפלי טולא מן הכתלים**. ושיעור ^(א) היה להם גובה ככתלים של ציבירין: **כ"ל** **שאומר הבא מצודה ונצודנו כו'**. וא"ס והרי אמרינן לעיל שיעור אחר ופ"ה דלדיי ואידי חד שיעורא הוא דוחק הוא דלאס כן אמאי מפרש אותו פעם אחרת והלא פירש לעיל היכי דמי ציצר גדול וכו' לכן נ"ל דלעיל מייירי צצהמה וחיה והכא מייירי צעופות ואע"ג דלעיל קאמר הא צביצר מקורה מכל מקום לא פירש שיעור הציצר צכמה לא הוי מחוסר לידה והשתא ניחא דפריך עלה מאוזין ומרנגולין: ^(א)

ותנאי' הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות ^(א) . וא"ס והא קיימא לן כל פטורי דשבת פטור אבל אסור מדרבנן ומתניתין נמי מודה דפטור אבל אסור מדרבנן וי"ל לפי מה שפירשמי צמתניתין ניחא דגורין מוזנות גזירה שמה יבא לרד מהן דלאס כן ע"כ צריך לומר דאסור מן התורה דלאס אינו אסור אלא מדרבנן לא הוה גורין ליתן מזונות משום שמה י'ורס דהוי גזירה לגזירה אי נמי סמך אהאיא דמנן פ' האורג במסכת שבת (דף קז: ושם) דלמר התם ר"ג מחוסר לידה **הצד** למוכו פטור דהא מחוסר לידה **וא"כ** **הצד** ממוכו חייב והכי פריך הואיל ואוקמת מחוסר לידה דרולא לומר כל שאומר הצא מלודה ונלודנו א"כ היכי קאמרת הכא הצד אווזין ותרנגולין פטור הא שפיר חשיצ מחוסר לידה כיון שזריך לומר הצא מלודה ונלודנו וצמחוסר לידה הצד ממוכו חייב והכא הוי הצד ממוכו: אלא

כרבי שמעון בן גמליאל ^(א) אמר ליה אבבי הלכה מכלל דפליגי ^(א) אמר ליה ומאי נפקא לך מינה אמר ליה גמרא גמור זמורתא תהא: זה הכלל כל המחוסר צידה וכו': היכי דמי מחוסר צידה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל **י**כל שאומר הבא מצודה ונצודנו אמר ליה אבבי והא אווזין ותרנגולין שאומרים הבא מצודה ונצודנו ותנאי י'הצד אווזין ותרנגולין ויוני הרדיסאות פטור אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב והללו אין באין לכלובן לערב והרי יוני שובך ויוני עלייה דבאין לכלובן לערב ותנאי הצד יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו בטפחין בבירות חייב אלא אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל הללו באין לכלובן לערב ומוזנותן עליך והללו באין לכלובן לערב ואין מוזנותן עליך רב מרי אמר הני עבידי לרבווי והני לא עבידי לרבווי כוליהו נמי עבידי לרבווי לכלובן קאמרינן דעבידי לרבווי: **בתנאי'** ימצודות חיה ועוף ודגים שעשאן מערב יום טוב לא יטול מהן ביום טוב אלא אם כן יודע שנצודו מערב יום טוב ומעשה בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני **י**ספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה נמי בנכרי אחד שהביא דגים לרבן גמליאל ואמר מותרין הן אלא שאין רצוני לקבל הימנו אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג ואיבא דמתני לה אהא דתנאי ספק מוכן ר"ג מתיר ורבי יהושע אוסר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהושע ואיבא דמתני לה אהא דתנאי שוחטין

כמין פכין נותנין בחומות הצירות והמגדלים לקנן שם עופות הצר: **ומוזנות** עלין. הלכך כצהמה הן וחשיצי מוזמן: **הני עצידי לרצוי**. יוני שובך עשויין להשמט ולצרוח מפני צני אדם: **לכלוזן קלמרינן דעצידי לרצוי**. פורחין עד קינן וצריך לעלות אחריהן וגם שם נשמטין ממנו ויורדין: **בתנאי' מוסרין** הן. צגמ' פריך מעשה לסמור: **אלא שאין ללזני הימנו**. שאני שונאי: **גמ'** **מעשה לספור**. בתמיה וכי דרך המדברים לומר דבר ומציאין מעשה אחריו להכחיש דבור הראשון: **ספק מוכן**. כלומר חזו שאמרנו לא יטול מהן מספק דהיינו ספק מוכן וספק מוקף ואסור ללוד דברי הכל היא אלא פלוגתא דרנן גמליאל ור' יהושע היא לקמן בשמעמין מיימין לה צברייתא: **דמטני לה**. להא דשמואל דלסר ספק מוכן: **אחא**. מאן דמתני אמתניתין אמר אין הלכה כר"ג דלא שייך למימר הלכה כר' יהושע משום דלא מני ליה לרד' יהושע בשמתניתין:

שוחטין

מחוסר צידה מותר. **בתנ'** מצודות חיה ועופות ודגים לא יטול מהן א"כ יודע שנצודו מעיו"ט. ספק אסור, ומעשה בני שהביא לר"ג כו'. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג. איבא דמתני לה אהא דתנאי שוחטין מן הביבירין ביו"ט אבל לא מן הרשות כו'. ותריצנא הכי, ר' שמעון בן אלעזר אומר בא ומצאן המצודות שנתקלקלו מערב יו"ט, בידוע שמערב יו"ט ניצוד, [הא] ספק נעשו כמי שנצודו ביו"ט ואסור. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר.

עין משפט
גר מצוה

ד א ב מ י פ"י מהלכו' שבת הלכה י יט מנחם לאחין סה טושי"ע א"ח ס' שטן סעיף א':

ה ג ד מ י"י שם הלכה כ:
ו ה מ י"ב מהל' י"ט הלכה ז סמנ שם טור ש"ע שם סעיף יג וס' תלז סעיף ז:

ז ח מ י"ג שם הלכה ה [ופ"י מהלכות שבת הלכה דן]

טושי"ע שם סעיף ז:

ח ז ח מ י"ד מהל' י"ט הלכה ח סמנ

לאחין סה טושי"ע א"ח ס' תלז סעיף ג:

לעזי רש"י

מישטיי"ר. ארון כלים.

רבינו חננאל (הבשך)

רבינאים הוא דפליגי עליה דר' יהודה, ותנן הצד צפור למגדל וצבי לגינה ולחצר ולביבירין נגמרה צידתו וחייב בשבת, וקתני לחצר ולביבירין, ביבירין הוא דומיא דחצר, כאשר כל מה שבחצר מותר לצוד אותו ביו"ט, כך כל מה שבביבירין צדיי הוא קודם לכן. אסיקנא עופות אעופות לא קשיא, מתניתין בביבר מקורה והוא כבית ונגמרה צידתו, וצרייתא בביבר שאינו מקורה שלא נגמרה צידתו, כיון שאינו מקורה יתכן (שיפתח) [שיפתח] אותו בן בכל שעה שיציה, לפיכך אין צדין. ואי קשיא לך דהא בין ר' יהודה ובין רבנן הצד צפור לבית בשבת פטור הוא, שלא נגמרה צידתו, והנה הבית מקורה הוא, ואנפי' אינה צידה, וכיון דבשבת פטור, ביו"ט אסור לצוד ממנו. חלוקתם בצפור דרור הוא, ושאינו צפור דרור משאר עופות, דשאר עופות כיון שניכנסין בביבר מקורה נגמרה צידתן, אבל צפור דרור אינה מקבלת מרות, ואין נגמרת צידתה אלא במגדל. בחד שחייא פירוש כגון ריצה אחת ואינו צריך לפרש בני בני. כל היבא דנפל טולא דמתלין אהדדי. פירוש בעת שהחמה במזרח, צל כותל המערבי מגיע עד כותל המזרחי, והוא ביבר קטן. רשב"ג אומר היכי דמי מחוסר [צידה]. ואסיק' ואע"פ דבאין לכלובן לערב, כגון יוני שובך ויוני עלייה, כיון דבעי דבויי להו, אסור לצוד מהן ביו"ט. אבל אווזין ותרנגולין ויונים הרדסיות, אע"ג דצדין אותן, כיון דבאין לכלובן לערב ומוזנותן עליי, ולבוא לכלובן מיהא לא בעו דבויי, דבני תרבות הן, ואין בורחין מבני אדם אלא כשרואין כי באין לצודן ^(א) [מניחין לצודן]. צדין מהן ביו"ט. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג, דכל מחוסר צידה בענין שאמרנו אסור, ושאינו מחוסר צידה מותר. **בתנ'** מצודות חיה ועופות ודגים לא יטול מהן א"כ יודע שנצודו מעיו"ט. ספק אסור, ומעשה בני שהביא לר"ג כו'. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה כר"ג. איבא דמתני לה אהא דתנאי שוחטין מן הביבירין ביו"ט, בידוע שבערב יו"ט ניצוד, [הא] ספק נעשו כמי שנצודו ביו"ט ואסור. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש בן אלעזר.

(ב) כ"ז דל"ז.